

**ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ
ΤΗΣ Α. Μ. ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ**

Κ. Κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ Β΄

**ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΜΕ ΘΕΜΑ:
«ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΠΑΥΛΟ»,
ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΔΙΟΡΓΑΝΩΝΕΤΑΙ
ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΩΝ ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ
ΤΩΝ ΚΓ΄ ΠΑΥΛΕΙΩΝ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΒΕΡΟΙΑΣ**

«Ειρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν»¹.

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Βεροίας, Ναούσης και Καμpanίας
κύριε Παντελεήμονα,

Ανταποκρινόμενοι στην πρόσκλησή σας να συμμετάσχουμε δια
αντιπροσώπου της καθ' ημάς Παλαιφάτου Αποστολικής Εκκλησίας της
Κύπρου², στους ετήσιους εορτασμούς προς τιμήν του Αποστόλου
Παύλου, εκφράζουμε τον εγκάρδιο αδελφικό έπαινο προς εσάς και
τους εκλεκτούς συνεργάτες σας, καθώς επίσης και στην Οργανωτική
και Επιστημονική Επιτροπή του παρόντος Συνεδρίου για το άκρως
επίκαιρο θέμα που επιλέξατε για τα εφετινά ΚΓ΄ Παύλεια: «Πόλεμος
και Ειρήνη κατά τον Απόστολο Παύλο».

Οι τιμητικές αυτές εκδηλώσεις προς τον Απόστολο Παύλο μάς
φέρνουν πιο κοντά, αφού ως γνωστόν ξεκίνησε την ιεραποστολική
του πορεία μαζί με τον Απόστολο Βαρνάβα και τον Ευαγγελιστή
Μάρκο το 45 μ.Χ. από τα παράλια της Σαλαμίνας και διήλθαν όλη την
Κύπρο μέχρι την Πάφο³. Εκεί, σύμφωνα με τον Ευαγγελιστή Λουκά, ο
Απόστολος των Εθνών αναφέρεται για πρώτη φορά με το όνομα

1

---

¹Ώ. 14, 27.

² Την Εκκλησία της Κύπρου στα ΚΓ΄ Παύλεια 2017 εκπροσωπεί ο Θεοφιλέστατος
Επίσκοπος Μεσαορίας κ. Γρηγόριος, υπεύθυνος του Συνοδικού Γραφείου
Διεκκλησιαστικών Σχέσεων.

³ Πράξ. 13, 6: «Διελθόντες δὲ τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου».

Παύλος αντί το εβραϊκό Σαύλος⁴. Επίσης, με τον εκχριστιανισμό του πρώτου Ρωμαίου διοικητού της Κύπρου «άνδρι συνετώ»⁵, του Ανθύπατου Σέργιου Παύλου, ανοίγεται κυριολεκτικά η πύλη του Χριστιανισμού προς την Ευρώπη και της Ευρώπης προς την Ανατολή.

Σας συγχαίρουμε εγκάρδια για το πολύπλευρο θεάρεστο έργο που επιτελείτε προς δόξαν Θεού και επ' αγαθώ του λογικού ποιμνίου που Εκείνος σας εμπιστεύθηκε στην Ιερά Μητρόπολη Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας.

Ακολούθως, επιθυμώ να καταθέσω κάποιες σκέψεις, οι οποίες είμαι βέβαιος ότι μέσα στο πλαίσιο των εισηγήσεων του Συνεδρίου θα επισημανθούν και, κατά τη διάρκεια των γόνιμων συζητήσεων, θα επεκταθούν εκτενέστερα σε βάθος και πλάτος.

Αναμφίβολα, για τη ζωή της Εκκλησίας ο πόλεμος και η ειρήνη δεν είναι έννοιες φιλοσοφικές, ούτε κοινωνικές, ούτε πολιτικές οι οποίες χρήζουν μελέτης και επιστημονικής ανάλυσης. Είναι έννοιες πρωτίστως με πνευματικό περιεχόμενο, που αφορούν την ψυχή του κάθε ανθρώπου και ως τέτοιες πρέπει να αντιμετωπίζονται και στη συνέχεια να βιώνονται.

Παρά ταύτα και ο πόλεμος και η ειρήνη είναι παράλληλα και καταστάσεις της καθημερινής μας ζωής, οι οποίες μας επηρεάζουν, και μάλιστα στον μέγιστο δυνατό βαθμό. Ο πόλεμος, ως αρνητική και καταστροφική κατάσταση, κρατά τον άνθρωπο της νήψης⁶ και της πνευματικής εγρήγορσης σε διαρκή ετοιμότητα. Η ειρήνη, ως ζητούμενο, είναι δώρο του Θεού και βρίσκεται εντός μας ως χάρισμα του Αγίου Πνεύματος⁷.

---

⁴ Πραξ. 13, 9: «Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς Πνεύματος ἁγίου».

⁵ Πραξ. 13, 7.

⁶ «Ἐκκλινον ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποιήσον ἀγαθόν. Τουτέστι, Πολέμησον τοὺς ἐχθρούς, ἵνα μειώσῃς τὰ πάθη· ἔπειτα δέ νῆφε, ἵνα μὴ αὐξήσῃσι. Καὶ πάλιν· Πολέμησον, ἵνα κτήσῃ τὰς ἀρετὰς· καὶ μετέπειτα νῆφε, ἵνα αὐτὰς διαφυλάξῃς. Καὶ τοῦτο ἂν εἴῃ, τὸ ἐργάζεσθαι, καὶ φυλάσσειν» (Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, Περί Ἀγάπης ἑκατοντάς δευτέρα ια΄: PG 90, 988).

⁷ Γαλ. 5, 22: «ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις».

Να σημειωθεί ότι τα πολυποίκιλα και αλληλοσυγκρουόμενα ρεύματα των ιδεών και συμφερόντων, οι περιφερειακοί πόλεμοι που ξεσπούν ανά την υφήλιο, οι θανατηφόρες μεταδοτικές ασθένειες που εμφανίζονται διεθνώς, η λερναία ύδρα των εξαρτησιογόνων ουσιών και τέλος η τοπική και διεθνής οικονομική ύφεση αναστατώνουν εσωτερικά τον άνθρωπο και καθιστούν την ειρήνη ως το πρώτο και μεγαλύτερο αίτημά του.

Κατά την αρχαιότητα οι Έλληνες συγγραφείς προσπάθησαν ποικιλότητα να εξυμνήσουν τη μεγάλη αξία και σημασία της ειρήνης. Ο διαπρεπής ομηριστής Ιωάννης Κακριδής υποστηρίζει ότι ο μεγαλοφυής Όμηρος, μέσα από τα Έπη του, δεν επιδιώκει να εξυμνήσει τα «κλέα» των ανδρών, αλλά πρωτίστως, μέσα από τη φρίκη τού πολέμου, το μεγάλο αγαθό της ειρήνης⁸.

Μετά τον Όμηρο και άλλοι αρχαίοι συγγραφείς προσπάθησαν να εμφυσήσουν την έννοια της ειρήνης στις ψυχές των συνανθρώπων τους. Ο ιστορικός Πολύβιος μάς παρουσιάζει τον Δία να μιλά με μεγάλη δυσαρέσκεια για τον Θεό τού πολέμου, τον Άρη και να επαινεί την Ειρήνη⁹.

Την αξία τής ειρήνης, ως απαραίτητης προϋπόθεσης, για τη δημιουργία αξιόλογου πολιτισμού, την διείδαν αργότερα και οι Ρωμαίοι. Γι' αυτό, όταν κατάφεραν και έγιναν κοσμοκράτορες, φρόντισαν και επέβαλαν δια της ισχύος των όπλων τη λεγομένη «Ραχ

---

⁸ Και πράγματι μέσα από την τραγικότητα του θανάτου τόσοσ ηρωικών και ευγενικών μορφών, μέσα από το δάκρυ των γυναικών που έμειναν χήρες, μέσα από το πονεμένο και ικετευτικό βλέμμα της Ανδρομάχης, μέσα από τον ατελείωτο θρήνο του Πριάμου για τον θάνατο του παιδιού του, ξεπροβάλλει ως ένα εσωτερικό αίτημα η μεγάλη και ελκυστική Ιδέα της Ειρήνης!

⁹ «... Έχθιστος δὲ μοὶ ἔσσι Θεῶν, οἳ Ὀλυμπον ἔχουσιν. Αἰεὶ γὰρ τοι ἔρις τε φίλη, πόλεμοί τε μάχαι τε. Ὅμοίως δὲ καὶ τὸν φρονιμώτατον τῶν ἡρώων λέγειν: ἀφρήτωρ, ἀθέμιστος, ἀνέστιός ἐστιν ἐκεῖνος, ὃς πολέμου ἔραται, ἐπιδημίου, ὀκρυσθέντος. Ὅμογνωμονεῖν δὲ τῷ Ποιητῇ καὶ τὸν Εὐριπίδην, ἐν οἷς φησιν: Εἰρήνα βαθύπλουτε, καλλίστα μακάρων Θεῶν, ζῆλός μοι σέθεν, ὡς χρονίζεις... Καὶ κατὰ μὲν τὴν εἰρήνην τοὺς πρεσβυτέρους ὑπὸ τῶν νέων θάπτεσθαι κατὰ φύσιν, ἐν δὲ τῷ πολέμῳ τάναντία.» (Πολυβίου, Ἱστορία XML 12.25K.9).

Romana»¹⁰. Έτσι, κατά την περίοδο εκείνη δημιούργησαν τον Ελληνορωμαϊκό πολιτισμό. Οι λαοί, όμως, ζούσαν κάτω από την οδύνη και τον φόβο της ρωμαϊκής λόγχης.

Όμως, ούτε οι αρχαίοι Έλληνες, όσο μεγαλοφυείς και αν ήταν, ούτε οι Ρωμαίοι μπόρεσαν να συλλάβουν σωστά και σε βάθος το μεγάλο νόημα και αίτημα της ειρήνης. Και οι δυο τους το είδαν ως μια ανάγκη που πρέπει να ρυθμιστεί με συμφωνίες και νόμους ή ακόμη χειρότερα, να το επιβάλουν μέσω του πολέμου και των όπλων! Τί τραγική ειρωνεία!

Το βαθύτερο και ουσιαστικότερο μήνυμα για την Ειρήνη επρόκειτο να το φέρει στον κόσμο ο Υιός και Λόγος του Θεού, ο Θεάνθρωπος Ιησούς Χριστός. Ήδη από την πρώτη νύκτα της Θείας Ενανθρώπησης, ακούστηκαν τα μελίρρυτα και ελπιδοφόρα λόγια «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία»¹¹. Ο Θεός, μέσω τού Υιού Του, του Δευτέρου Προσώπου της Αγίας Τριάδος, όταν ήλθε το πλήρωμα τού χρόνου, αποκαλύφθηκε, για να λυτρώσει τον άνθρωπο από τα δεσμά της αμαρτίας, του πόνου, των θλίψεων και να του προσφέρει την αληθινή ειρήνη, ως καρπό του Αγίου Πνεύματος.

Γι' αυτό και ο Ιησούς Χριστός θα κάμει μία ουσιαστική τομή στο θέμα αυτό. Θα διδάξει ότι ο άνθρωπος, για να επιτύχει την αληθινή ειρήνη, επιβάλλεται πρωτίστως να ειρηνεύσει ο ίδιος με τον εαυτό του. Να αγωνιστεί για να επιτύχει την προσωπική, την εσωτερική του ειρήνη. Την ψυχική του ειρήνη! Ας ακούσουμε τον ίδιο τον Κύριο τι λέγει προς τους μαθητές του, λίγο πριν από τη σταυρική Του θυσία:

4

---

¹⁰ Η Pax Romana (λατινική φράση που μεταφράζεται ως "Ρωμαϊκή Ειρήνη") ήταν η μεγάλη περίοδος σχετικής ειρήνης και επέκτασης μέσω στρατιωτικών επιχειρήσεων της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, τον 1ο και 2ο αιώνα μ.Χ. Καθώς την καθιέρωσε ο Καίσαρας Αύγουστος, καλείται μερικές φορές και Pax Augustus. Διήρκεσε περίπου από το 27 π.Χ. μέχρι τον θάνατο του Μάρκου Αυρήλιου το 180 μ.Χ.

¹¹ Λουκ. 2, 14.

«Εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν. Οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά μηδὲ δειλιάτω»¹².

Ασφαλέςτατα, ο διαπρύσιος ερμηνευτής του θείου λόγου, «στόμα Χριστοῦ Παῦλος» σ' όλες τις Επιστολές προς τις κατά τόπους Εκκλησίες ερμηνεύει τις έννοιες του πολέμου και της ειρήνης με το ίδιο ακριβώς πνεύμα.

Ο πόλεμος που υφίστανται οι πιστοί είναι πόλεμος που προέρχεται από τον «άλαστορα διάβολον»¹³ και η ειρήνη την οποία βιώνουν οι άνθρωποι είναι ο καρπός της ενώσεώς τους μετά του Ιησού Χριστού εν Αγίω Πνεύματι.

Για τον λόγο αυτό ο Απόστολος Παῦλος καλεί τους χριστιανούς «ένδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι στήναι πρὸς τὰς μεθοδεῖας τοῦ διαβόλου». Και συνεχίζει «ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς

---

¹² Ἰωάν. 14, 27. Σχολιάζει ὁ βαθυστόχαστος θεολογικὸς νοῦς τοῦ ἀοιδίμου καθηγητοῦ Παναγιώτη Τρεμπέλα το εν λόγω χωρίο. «Εἰρήνη ἦτο ἡ συνήθης λέξις εὐχῆς ἢ ἀποχαιρετισμοῦ. Ἄλλ' εἰς τὰ χεῖλη τοῦ Ἰησοῦ σημαίνει κάτι εἰδικώτερον. Αὐτὸ τὸ εἰδικὸν δῶρον κληροδοτεῖ εἰς αὐτούς. Εἰρήνην τὴν ἐμὴν. Εὐρίσκεται ἤδη ὑπὸ τὰς μηχανορραφίας τοῦ προδότου. Οἱ ἐχθροὶ του ἐπισυνάγονται, ἵνα καταστρέψουν αὐτόν. Καὶ ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἰδικῆς του εἰρήνης. Εἶναι εἰρήνη ἐσωτερικὴ, μὴ ἐξαρτωμένη ἀπὸ ἐξωτερικὰς περιστάσεις, ἀλλ' ἀπορρέουσα ἐκ τῆς ἐνώσεώς του μετὰ τοῦ Πατρὸς. Αὐτὴν τὴν εἰρήνην κληροδοτεῖ εἰς ἡμᾶς. Τὴν ἐμὴν. Τὴν εἰρήνην, ἡ ὁποία προσιδιάζει εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἦν ἦλθε νὰ φέρῃ ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς ἄρχων τῆς εἰρήνης». Ἀκόμη, «ἡ τοῦ Χριστοῦ εἰρήνη οὐ μόνον πρὸς τοὺς ἔξω εἰρηνεύειν πείθει, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἡ σὰρξ στασιάζῃ κατὰ τῆς ψυχῆς... ἡ ὑπὸ τοῦ Κυρίου κληροδοτηθεῖσα εἰς ἡμᾶς εἰρήνη εἶναι εἰρήνη ἡμῶν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς ἀλλήλους. Εἰρήνη εἰς τὰ βάθη τῶν καρδιῶν μας. Γαλήνη τῆς συνειδήσεως ἐκπηγάζουσα ἐκ τῆς πληροφορίας ὅτι συνεφιλιώθημεν πρὸς τὸν Θεόν...». Παναγιώτη Τρεμπέλα: Ὑπόμνημα εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, Αθήναι 1990, σ. 530.

¹³ «Ὅταν ἄρχηται ὁ νοῦς εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ προκόπτειν, τότε καὶ ὁ δαίμων τῆς βλασφημίας ἄρχεται ἐκπειράζειν αὐτόν· καὶ τοιοῦτους αὐτῷ λογισμοὺς ὑποβάλλει, οἷους ἀνθρώπων μὲν οὐδεὶς, μόνος δὲ ὁ τούτων πατήρ διάβολος ἐφευρίσκει. Τοῦτο δὲ ποιεῖ, φθονῶν τῷ θεοφιλεῖ ἵνα εἰς ἀπόγνωσιν ἐλθῶν ὡς τοιαῦτα διανοηθεῖς, μηκέτι τολμῆσῃ διὰ τῆς συνήθους προσευχῆς πρὸς αὐτόν ἀναπτῆναι. Οὐδὲν δὲ ἐντεῦθεν ὠφελεῖται ὁ ἀλάστωρ πρὸς τὸν ἴδιον σκοπὸν· ἀλλὰ καὶ μᾶλλον βεβαιωτέρους ἡμᾶς ἀπεργάζεται. Πολεμούμενοι γὰρ καὶ ἀντιπολεμοῦντες, δοκιμώτεροι καὶ γνησιώτεροι εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ εὐρισκόμεθα. Ἡ δὲ ῥομφαία αὐτοῦ εἰσέλθοι εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, καὶ τὰ τόξα αὐτοῦ συντριβεῖ» (Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, Περί Ἀγάπης ἑκατοντὰς δευτέρα ιδ' : PG 90, 988).

τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πονηρᾶ καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στήναι.»¹⁴

Ο μελετητής του Αποστόλου των Εθνῶν θα διαπιστώσει πολύ εύκολα ὅτι το θέμα της ειρήνης, ὡς εσωτερικῆς πνευματικῆς κατάστασης, κατέχει πολύ μεγάλο μέρος στις Επιστολές του. Συνήθως, ἀρχίζει εὐχόμενος εἰρήνη στους πιστούς. Στην Προς Ρωμαίους Επιστολή: «πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν Ρώμῃ ἀγαπητοῖς Θεοῦ, κλητοῖς ἁγίοις· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ»¹⁵. Το ἴδιο πράττει καὶ στην Α΄ Επιστολή προς τους Κορινθίους «χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ»¹⁶. Ἡ ἴδια, ἀκριβῶς, εὐχὴ ἐπαναλαμβάνεται καὶ στις Επιστολές προς Γαλάτας, Εφεσίους, Φιλιπησίους, Κολασσαεῖς καὶ Θεσσαλονικεῖς. Καὶ συνεχίζει με τὴν ἴδια εὐχὴ καὶ στις ποιμαντικῆς Επιστολές, ὅπως προς Τιμόθεο: «Τιμοθέω γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν»¹⁷, ἡ ὁποία ἐπαναλαμβάνεται καὶ στις Επιστολές προς τον Τίτο καὶ προς τον Φιλήμονα.

Ἡ εἰρήνη, βέβαια, κατὰ τον Παῦλο δὲν εἶναι ἀπλῶς μία συνηθισμένη εὐχὴ. Εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός. «...αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν»¹⁸.

Ἀλλὰ καὶ στις φουρτούνες τῆς ζωῆς, ὁ ἀληθινὸς Χριστιανός, που βιώνει τὰ οὐράνια μηνύματα τοῦ Εἰρηνοποιοῦ τῆς ζωῆς, διακρίνεται για τὴν εσωτερικὴ τῆς εἰρήνης. Αὐτὴ τὴ δημιουργικὴ εἰρήνη ζοῦν οἱ ἀδελφοί σας Κύπριοι Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί, παρά τὴν καταπάτηση κάθε πανανθρώπινου δικαιώματος στα βόρεια εδάφη τῆς νήσου μας, για 43 ἔτη λόγω τῆς τουρκικῆς εἰσβολῆς καὶ τῆς συνεχιζόμενης

---

¹⁴ Ἐφεσ. 6, 11-13.

¹⁵ Ρωμ. 1, 7.

¹⁶ Α΄ Κορ. 1, 3.

¹⁷ Α΄ Τιμ. 1, 2.

¹⁸ Ἐφεσ. 2, 14.

κατοχής και την καταστροφή κάθε ίχνους πολιτισμού και τον βίαιο εκτοπισμό ενός μεγάλου μέρους του λαού μας. Αυτή την ειρήνη, μέσα από τα χαλάσματα, ζουν και οι ομόδοξοι αδελφοί μας στη Μέση Ανατολή και ιδιαίτερα στη Συρία, τους οποίους επισκεφθήκαμε προσωπικά με αδελφική αγάπη και αλληλεγγύη τον περασμένο Ιούλιο¹⁹ (22-26/7/2016). Επιβεβαιώνει ο Αποστόλος Παύλος στην Επιστολή προς Ρωμαίους. «Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ»²⁰.

Την ίδια θέση εκφράζει και στην Επιστολή του προς τους Φιλιπησίους. Πιστεύει απόλυτα ο Απόστολος των Εθνῶν ότι η ειρήνη είναι ο καρπός της ενώσεώς μας με τον Ιησού Χριστό. Γράφει συγκεκριμένα: «μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωρίζεσθω πρὸς τὸν Θεόν. καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ»²¹.

Το μέγα αυτό μήνυμα της Ειρήνης όπως το παραλάβαμε από τον Χριστό εντός της Εκκλησίας, δεν είναι ιδεατός και ακατόρθωτος πόθος. Αυτή την Ειρήνη βιώνει και ο Παύλος ακόμη και ως δέσμιος²² και γνωρίζοντας τη συνωμοσία εναντίον της ζωής του. Στην Κύπρο έχουμε την ύψιστη τιμή να βιώνουμε τέτοια παραδείγματα

---

¹⁹Η προσκυνηματική επίσκεψη στο Λίβανο και κατεξοχήν στη Συρία πραγματοποιήθηκε μεταξύ 22 και 26 Ιουλίου το 2016. Έγινε υποδοχή από την Α.Θ.Μ. τον Πατριάρχη Αντιοχείας κ. Ιωάννη και συλλειτουργό στην Έδρα του στη Δαμασκό. Πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις με την Ιερά Σύνοδο του Πατριαρχείου Αντιοχείας, τους άλλους Χριστιανούς της Συρίας, καθώς και τον Πρόεδρο της Συρίας, τους Υπουργούς Εξωτερικών, Παιδείας, Οικονομικών και Θρησκευμάτων. Ακόμη έγιναν συναντήσεις με τον Μουφτή του Λιβάνου και τον Αρχιμουφτή της Συρίας και τον Πρόεδρο του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου της Συρίας. Μεγάλο γεγονός υποστήριξης των Ορθοδόξων Χριστιανών αποτιμάται η συνάντηση μαζί τους σε ενορίες της Δαμασκού, της Μααλούλας και της Σαϊντανάγιας, όπου πραγματοποιήθηκε προσκύνημα στις δύο Μονές της Αγίας Θέκλας και της Παναγίας Σαϊντανάγιας αντίστοιχα.

²⁰ Ρωμ. 5, 1

²¹ Φιλip. 4,7.

²² «Ο μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγε πρὸς τὸν χιλιάρχον καὶ φησιν· ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησε τοῦτον τὸν νεανίαν ἀγαγεῖν πρὸς σε, ἔχοντά τι λαλήσαι σοι» (Πραξ. 23, 18). Επίσης «Παῦλος, δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν» (Φιλήμ. 1, 1).

εσωτερικής ειρήνης και γαλήνης στα πρόσωπα των εννέα απαχονισθέντων ηρώων μας του απελευθερωτικού αγώνα του 1955-59. Το πνεύμα αυτό το βρίσκουμε διάχυτο μέσα στις περίφημες επιστολές τους προς τους οικείους τους, στις οποίες αναφέρουν ότι περιμένουν τον θάνατο «σαν άγια ώρα Ελευθερίας», ως ορμή προς ζωή για κάτι ανώτερο.

Αναφέρω δύο μόνο παραδείγματα. Αυτό του Στέλιου Μαυρομμάτη, που απαχονίστηκε σε ηλικία 23 ετών, και του Μιχαήλ Κουτσόφτα που απαχονίστηκε σε ηλικία μόνο 20 ετών.

Γράφει ο Στέλιος Μαυρομμάτης, παραμονές της εκτελέσεώς του.

«... Τώρα που σας γράφω, ευρίσκομαι μέσα στο σκοτεινό κελλί τής φυλακής μου, περιμένοντας με θάρρος και υπομονή τον δήμιο να έλθει να με οδηγήσει στον τόπο τής εκτελέσεώς μου. Αισθάνομαι τον εαυτό μου ισχυρό και γαλήνιο, γιατί έχω μέσα μου τον Χριστό και είμαι βέβαιος ότι θα με βοηθήσει μέχρι τέλους... Θέλω να ξέρετε πως ο υιός σας και αδελφός σας πέθανε με το χαμόγελο στα χείλη, γιατί κράτησε μέχρι τέλους τον ιερών όρκο που έδωσε να θυσιαστεί χάριν τής ελευθερίας τής Κύπρου...».

Στο ίδιο ακριβώς πνεύμα κινείται και ο Μιχαήλ Κουτσόφτας.

«Σεβαστή μου Μητέρα, αγαπητά μου αδέλφια, χαίρετε,

Από το κελλί τού θανάτου σας στέλλω τον τελευταίο μου ασπασμό. Γλυκειά μου μητέρα, έχετε θάρρος και πίστη. Μονάχα η πίστη στον Θεό και στην Υπεραγία Θεοτόκο φτάνει για όλα... Απ' τη στιγμή που άκουσα την ώρα τής εκτελέσεώς μας, νοιώθω την ψυχή μου να είναι γεμάτη από μια αληθινή χαρά... Δεν λυπούμαι γιατί θα εκτελεστώ εν ονόματι της Ελευθερίας... Είμαι ευτυχισμένος και περήφανος γιατί ο Θεός με αξίωσε να μαρτυρήσω για ένα μεγάλο ιδανικό!...».

Το μόνο σχόλιο που έχω να κάνω είναι να αναφωνήσω μαζί με τον πρώτον μετά τον Έναν, τον Απόστολο Παύλο «Ποῦ σου, θάνατε, τὸ

κέντρο; Ποῦ σου, ἄδη, τὸ νίκος;» Και η απάντηση: «Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος»²³.

Επομένως, αν ὅλοι ενωτισθούμε το ουράνιο μήνυμα της ειρήνης, ὅπως μάς το παρέδωσε ο Κύριος, ως αἰώνιο δῶρο, και ὅπως το βίωσε και μας το ερμήνευσε ο θεῖος Παῦλος, τότε ασφαλῶς θα ισχύσει η πολυπόθητη προφητική ρήση του Ησαΐου: «... καὶ κρινεῖ ἀνὰ μέσον τῶν ἔθνῶν καὶ ἐλέγξει λαὸν πολύν, καὶ συγκόψουσιν τὰς μαχαίρας αὐτῶν εἰς ἄροτρα καὶ τὰς ζιβύνας αὐτῶν εἰς δρέπανα, καὶ οὐ λήψεται ἔτι ἔθνος ἐπ' ἔθνος μάχαιραν καὶ οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν»²⁴.

Τότε ευτυχεῖς οἱ ἄνθρωποι θα «πορευθῶσιν τῷ φωτὶ Κυρίου»²⁵. Και θα ισχύσει η παύλεια ρήση «...ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων τὴν Εἰρήνην τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθὰ!»²⁶. Τότε και μόνο θα μεταβάλουμε τον ἐπίγειο κόσμο μας σε μια προτύπωση της ουράνιας βασιλείας, ὅπου θα επικρατεῖ «Δικαιοσύνη καὶ Εἰρήνη καὶ Χαρὰ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ»²⁷.

Σεβασμιώτατε εν Χριστῷ ἀδελφέ ἅγιε Βεροίας, και πάλι σας συχαίρω εσάς και τους εισηγητές του παρόντος Συνεδρίου και εὐχομαι σε ὅλους τους συμμετέχοντες καλές επιτυχίες και καρποφόρα αποτελέσματα.

Μετ' εγκαρδίων ευχῶν

ὁ Κύριος χρυσόστομος

Ιερά Αρχιεπισκοπή Κύπρου,
26 Ιουνίου 2017.

---

²³ Α' Κορ. 15, 54-55.

²⁴ Ἡσαΐου 2, 4.

²⁵ Ἡσαΐου 2, 5.

²⁶ Ρωμ. 10, 15.

²⁷ Ρωμ. 14, 17.